

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษาคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2519: 1) ได้สังเกตเห็นความสำคัญของสุขภาพเด็กวัยเรียน โดยกำหนดความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 เกี่ยวกับสุขภาพคือ "ให้มีบุคคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ" วิชาสุขศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นครูสุขศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องมีคุณวุฒิ ความรู้หรือประสบการณ์ทางด้านสุขศึกษาดีพอ และควรจะต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ตลอดจนจะต้องมีความรัก ความเข้าใจ และศรัทธาในงานด้านสุขศึกษา มีความพร้อมและมีสุขปฏิบัติที่เป็นการสร้างเสริมศรัทธา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน แต่ปัจจุบันพบว่าครูสุขศึกษาเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้นที่มีวุฒิทางสุขศึกษา ส่วนใหญ่มีวุฒิทางพลศึกษาร้อยละ 76.4 และวิชาเอกอื่น ๆ ร้อยละ 16.3 (กรมพลศึกษา 2524: 36) นอกจากนี้ครูสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิประกาศนียบัตรชั้นสูง รองลงมาได้แก่ วุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตรชั้นต้น และปริญญาโทตามลำดับ (กรมพลศึกษา 2525: 28) จากการที่ครูสุขศึกษาขาดความรู้และประสบการณ์ทำให้ไม่สามารถวางแผนการสอนให้นักเรียนเข้าใจและไม่สามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียนไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสุขศึกษากับครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกสุขศึกษาจะมีความสนใจทางด้านสุขภาพสูงสุด รองลงมาเป็นนักเรียนที่เรียนวิชาสุขศึกษากับครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกพลศึกษาวิชาโทสุขศึกษา ส่วนนักเรียนที่เรียนวิชาสุขศึกษากับครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ นั้นจะมีความสนใจทางด้านสุขภาพในระดับต่ำสุด (ศุภลักษณ์ กุลโกวิทย์ 2524: 125) จึงอาจจะกล่าว

ได้ว่า การที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนมากให้ครูพลศึกษาหรือครูวิชาเอกอื่น ๆ สอนวิชาสุขศึกษาและครูเหล่านี้ส่วนมากมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีผลทำให้การจัดการเรียน การสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประสบปัญหาที่สำคัญคือเรื่องคุณภาพของการเรียน การสอน นอกจากนี้วิชาสุขศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากความก้าวหน้า ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพมีเพิ่มมากขึ้นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อาจจะทำให้ครูสุขศึกษาคิดตามหรือศึกษาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ไม่ทันเท่าที่ควร ท้ายเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศวิชาสุขศึกษา โดยศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และปรับปรุงการเรียน การสอนวิชาสุขศึกษาแก่ครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้ คืบคลานขึ้น

การที่ศึกษานิเทศก์จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ศึกษานิเทศก์จะ ต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการอย่างลึกซึ้งรวมทั้งเข้าใจบทบาทและหน้าที่ความรับ ผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย หน้าที่ที่กำหนดไว้จะเป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานได้ ตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ แต่จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนมากประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีผลทำให้งานนิเทศการศึกษาไม่ บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้ได้แก่

1. จำนวนศึกษานิเทศก์ต่อโรงเรียนต่อครูยังไม่ได้สัดส่วนกัน การที่บุคลากร ซึ่งเป็นอัตรากำลังของหน่วยงานมีไม่พอเพียงกับความต้องการทำให้เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ที่สุดของการนิเทศ (โสภณ จันทรมัย 2518: 16)

2. คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถของศึกษานิเทศก์บางส่วนยังไม่ได้รับการ ยอมรับนับถือจากครูเท่าที่ควร เนื่องจากการคัดเลือกบุคคลที่จะมาเป็นศึกษานิเทศก์บาง ครั้งไม่ได้เลือกบุคคลที่เป็นผู้นำทางวิชาการเสมอไป (วิจิตร อนุวัชพันธ์ 2520: 27)

3. งบประมาณของหน่วยศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณ งานที่รับผิดชอบ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะในการปฏิบัติงานมีไม่เพียง- พอ นอกจากนี้ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการจัดทำคู่มือครู เอกสาร

ทางวิชาการ อุปกรณ์การสอน การจัดประชุม อบรม สัมมนาครู และงานด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย (โสภณ รอคทอง 2521: 114)

4. ขวัญของศึกษานิเทศก์ตกต่ำ จากการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์ไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านสภาพแวดล้อม เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ไม่มีความมั่นใจในความมั่นคงของงาน แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานมีสิ่งจูงใจและความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงานสักปานใดก็ตาม (มบุญ บุญเชิด 2519: 127-128)

5. ขาดการวางแผนงานนิเทศการศึกษาในรูปของโครงการปฏิบัติงานที่รัดกุมรอบคอบทุกขั้นตอน และขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา (ศุภลักษณ์ คูหาทอง 2524: 158)

6. ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปรับปรุงการสอนของครูได้มากนัก เพราะบางครั้งคำแนะนำของศึกษานิเทศก์ไปชดช้กับความเชื่อ (ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ 2520: 127)

7. ศึกษานิเทศก์ได้รับมอบหมายงานอื่นนอกเหนือจากงานวิชาการ ทำให้มีงานมากไม่สามารถปฏิบัติงานวิชาการได้ และขาดเจ้าหน้าที่ช่วยเสริมให้การปฏิบัติงานคล่องตัวรวดเร็ว เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ และนักการภารโรง (กรมพลศึกษา 2528: 126)

8. ครูมีความรู้สึกว่ศึกษานิเทศก์ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้น้อย การแนะนำไม่ตรงกับความต้องการของครูได้แก่ การนิเทศและการตรวจเยี่ยมโรงเรียน การสังเกตการสอน การประชุมครู การแนะนำด้านการเรียนการสอน การพบปะสังสรรค์กับครู การประเมินผลการศึกษา การวิเคราะห์ทดลองค้นคว้า การผลิตเอกสารวิชาการ การจัดศูนย์วัสดุ การจัดบรรยายวิชาการ ตลอดจนทัศนคติโดยทั่วไปของครู เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มิได้เป็นไปในทางที่ดี (ธีรเทพ ทองสติกย์ 2515: 178-180)

9. ปัญหาการขาดความเข้าใจและขาดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหาร ไม่สนใจปรับปรุงการเรียนการสอน (วิจิตร วรุศบางกูร 2520: 13)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ครูสุศึกษาจำนวนมากไม่มีวุฒิทางสุศึกษา จึงจำเป็นจะต้องมีการนิเทศวิชาสุศึกษา แต่ตามสภาพปัจจุบันปรากฏว่าครูสุศึกษาส่วนมากไม่ได้รับการนิเทศจากหน่วยศึกษานิเทศก์ (อัตราลักษณะ ปีนทับทิม 2528: 70) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาปัญหาการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์โดยทั่วไปตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันพบว่าศึกษานิเทศก์ยังคงมีปัญหการนิเทศด้านการเรียนการสอน ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียน ด้านการบริหาร และปัญหาอื่น ๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษาอย่างยิ่งว่าในปัจจุบันศึกษานิเทศก์วิชาสุศึกษาประสบปัญหาอะไรและในระดับใด จึงเป็นผลให้ครูสุศึกษาไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อย่างทั่วถึง และเพียงพอตามความต้องการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการนิเทศวิชาสุศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของศึกษานิเทศก์วิชาสุศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของศึกษานิเทศก์วิชาสุศึกษาทั่วประเทศ
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของศึกษานิเทศก์ในค้ำต่าง ๆ 8 ค้ำนได้แก่ ปัญหาส่วนตัวของศึกษานิเทศก์ หลักสูตรและเนื้อหาวิชา วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน การประเมินผลการเรียนการสอน การออกเยี่ยมโรงเรียน การบริหาร และปัญหาอื่น ๆ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเท่านั้น

4. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาทั่วปรดังนี้

4.1 ทั่วปรดอสรระไค้แก่ ประสบการณ้การทํางานในทําหน้างศึกษานิเทศก์

4.2 ทั่วปรดตามไค้แก่ ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา

5. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาที่มีหน้าท้านิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การตอบแบบสอบถามของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาตรงตามความเป็นจริง ปราศจากอคติ และสามารถเชื่อถือได้

2. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองนี้สามารถเปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาที่มีประสบการณ้ในการนิเทศทํางานเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาได้

คำจำกัดความในการวิจัย

การนิเทศ หมายถึง การให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือครูให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามปรัชญาและเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ดำรงทําหน้างศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกำลังปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

การนิเทศวิชาสุขศึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือครูสุขศึกษาให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ

ที่เหมาะสม

ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ
มัธยมศึกษาตอนปลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย